

др Анита Ковачић Поповић

ПРИРУЧНИК

ЗА ПРИПРЕМУ, ИЗРАДУ И ОДБРАНУ МАСТЕР РАДА

2024.

ВЗШСС МЕДИКА
Београд
www.medika.edu.rs

САДРЖАЈ

Увод	03
Припрема мастер рада	04
Израда мастер рада	05
Структура мастер рада	06
Техничко упутство	10
Одбрана мастер рада	13
Прилог	14
Литература	15

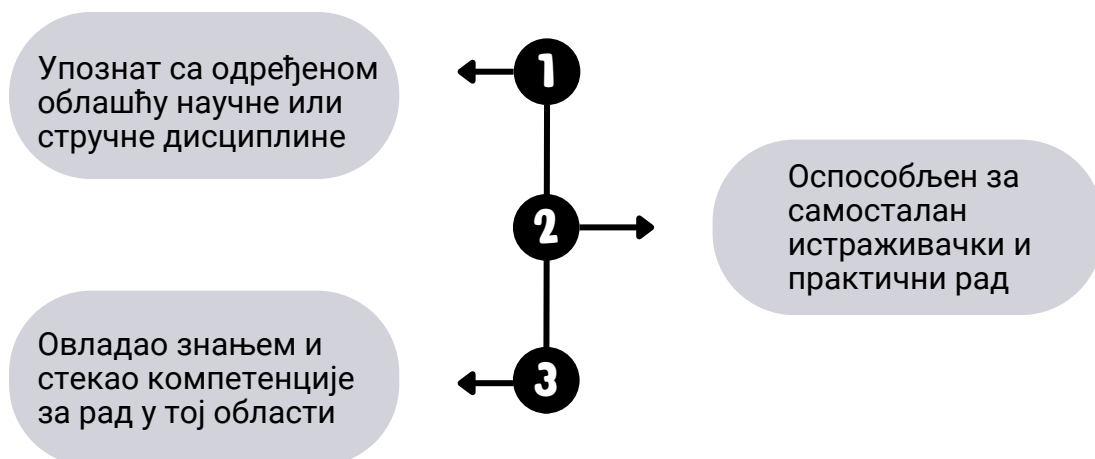
УВОД

Приручник за припрему, израду и одбрану мастер рада дефинише поступак пријаве, израде и одбране завршног мастер рада у оквиру мастер студијског програма Менаџмент у здравству.

Завршни мастер рад представља истраживачки рад студента на изабрану тему. Писањем мастер рада студент показује да је савладао наставни план и програм мастер струковних студија, стекао знање и оспособио се за његову примену. Одбраном мастер рада завршавају се мастер струковне студије.

Сврха овог Приручника је да олакша студентима припрему и израду мастер рада, кроз јасне и прецизно дефинисане смернице.

Израдом мастер рада студент је:

Мастер рад представља научну анализу одређеног проблема уз коришћење научних метода и техника.

Писањем мастер рада студент показује своју способност самосталног решавања сложеног задатка, као и примену добијених резултата за стицање нових сазнања.

Мастер рад треба да буде научног карактера, оригиналан, прецизан и стилски јасан.

ПРИПРЕМА МАСТЕР РАДА

Студент може пријавити тему мастер рада након свих положених испита, успешно обављене стручне праксе и одбрањеног нацрта истраживања у оквиру предмета Предмет завршног рада.

ИЗРАДА МАСТЕР РАДА

Рок за израду мастер рада је девет месеци од дана одобравања теме. Након истека наведеног рока, студент може да продужи рок у трајању од максимално три месеца.

насловна страна
сажетак
садржај
увод
главни део рада
закључак
литература
биографија

Емпиријско истраживање је оригинално самостално спроведено истраживање. Овај рад треба писати на следећи начин: увод, теоријски део, методолошки део, резултати, дискусија, закључак, предлог мера, литература, прилог.

Прегледни рад се односи на критички приказ материјала који су већ публиковани, а тичу се истраживачког проблема. Овакав рад треба да сумира ранија истраживања, утврди односе и да наредне кораке. Пише се на следећи начин: увод, метод, теоријска разматрања, закључак, литература.

Студија случаја је рад који представља опис појединачног или више случајева уз теоријску дискусију ради доказивања нових спознаја, које се могу односити на начин решавања проблема, методолошки поступак, исход датог случаја. Студију случаја треба писати на следећи начин: увод, теоријски део, циљ и задаци, методе, технике и инструменти, етички аспект студије, приказ репрезентативног пацијента, дискусија, закључак, предлог мера, литература, прилози.

СТРУКТУРА МАСТЕР РАДА

Наслов мастер рада означава тему научно истраживачког рада, која је предмет истраживања. Наслов треба да садржи појмове који описују идеју и садржај рада. Он треба да буде кратак, јасан и информативан.

Сажетак мастер рада представља кратак приказ завршног рада. Пише се на једној страни и садржи основне податке о раду, и то: циљ рада, методе рада, кључне резултате и закључке. На крају сажетка наводи се три до пет кључних речи. Сажетак се преводи и на енглески језик.

Садржај се односи на текстуално нумерички приказ рада. У садржају се најчешће примењује декадни систем арапских редних бројева, који је систематичан и прегледан. Налази се пре увода, а после сажетка.

Увод мастер рада. Овде се дају назнаке о чему ће бити речи у научно истраживачком раду. Кратко и јасно се објашњава значај предмета и проблем истраживања. Наводе се познате чињенице и на крају се заврши са циљем.

Теоријски део мастер рада зависи од врсте рада и пише се након проучене литературе.

У овом делу рада потребно је дефинисати основне појмове, због постојања различитих теорија и њиховог тумачења. Обично се дефинише два до три појма која се односе на предмет истраживања.

Проблему истраживања се приступа кроз теоријски приступ и претходна истраживања.

Писање теоријског приступа проблему односи се на теоријске основе предмета проучавања и истраживања одабраног предмета. Ово је најдуже поглавље рада које даје критички преглед и наводи постојећа теоријска сазнања. Од добро урађеног теоријског приступа проблему зависи целокупно истраживање одабраног предмета.

У делу претходна истраживања, аутор анализира ранија истраживања о проблему који истражује. На овај начин аутор критички процењује и износи свој став у односу на ставове других истраживача. Приказује ток проучаване појаве наводећи податке о аутору, предмету, времену, методама, узорку и резултатима до којих се дошло у досадашњим истраживањима. Ова истраживања служе да би се пројектовано истраживање на њих ослонило, а добијени резултати поредили.

Методолошки део мастер рада подразумева:

Циљ истраживања. Циљем дефинишемо шта истраживањем желимо да постигнемо. Циљ истраживања може бити усмерен на добијање нових информација или представљати нови приступ већ познатим чињеницама. Циљ треба да буде јасан, конкретан, остварљив и да је усклађен са предметом истраживања.

Задачи истраживања. На основу циља, формулишу се конкретни задачи истраживања. Број задатака зависи од сложености предмета истраживања. Задачи су ужи, оперативни и њима се изражавају поједини аспекти проблема.

Хипотезе истраживања су претпоставке које реализованим истраживањем потврђујемо или одбацујемо. Оне морају бити јасно и прецизно формулисане, тако да се могу тестирати. Мастер рад треба да садржи једну општу хипотезу и неколико посебних хипотеза. Формулација хипотеза зависи од проблема који се истражује. Варијабле су обележја у истраживању чије су вредности променљиве. Варијаблама је потребно одредити индикаторе, односно појмове до којих се истраживањем може доћи.

Узорак истраживања. У овом делу рада јасно се дефинише циљана популација и узорак на коме је спроведено истраживање. Узорак се дефинише појмовно, просторно и временски. Структуру узорка приказујемо табеларно, а узорак је репрезентативан ако је одабран случајно.

Методе и технике истраживања. Научни метод је начин истраживања у науци. У мастер раду најчешће се примењују: основне методе (анализа, синтеза, генерализација, индукција, дедукција и др.), општенаучне методе (хипотетичко-дедуктивна, статистичка, упоредна и др.), методе и технике прикупљања података (анкета, упитник, интервју, анализа садржаја).

Изабране методе и технике истраживања дају одговор на питање како су поједине чињенице биле прикупљене. У овом делу наводи се избор инструмената, наводи се порекло инструмента, метријске карактеристике, опис садржаја инструмента и одредница где се налази у прилогу.

Организација истраживања. У овом поглављу хронолошки описујемо процедуру којом је обављено истраживање. Описујемо услове у којима је спроведено истраживање, датум и време спроведеног истраживања, упутства која су дата испитаницима. Наводе се која су била ограничења и недостаци истраживања и како су тешкоће решене.

Статистичке мере. Овде описујемо начин статистичке обраде података до којих се у истраживању дошло, примењеним поступцима и мерама дескриптивне статистике и статистике закључивања. Потребно је описати сврху коришћења статистичких мера.

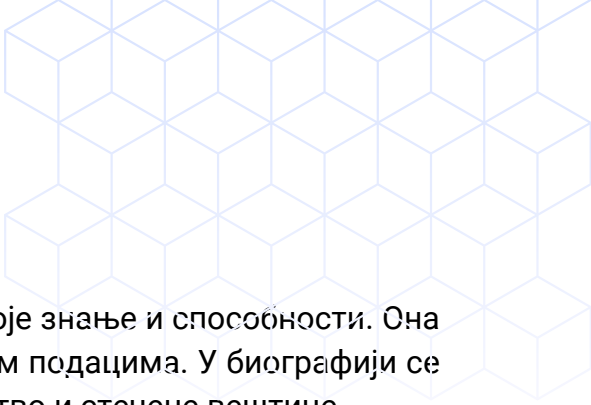
Резултати истраживања. У овом поглављу се наводе добијени резултати. Резултати се изводе из прикупљених, сређених и обрађених података. Резултати се могу приказати: бројчано, табеларно, графички и статистичким мерама. Овде се описују приказане чињенице, без дискусије.

Дискусија добијених резултата. Дискусија резултата следи након приказа добијених резултата. Ово је део у коме се утврђују, анализирају, тумаче, образлажу и успостављају везе између добијених резултата, а затим пореде са резултатима других објављених истраживања која се баве истом или сличном проблематиком. У овом поглављу, свакој хипотези одговара посебно насловљена целина за интерпретацију резултата истраживања.

Закључци представљају сажетак већ реченог који се може организовати у целовитом облику или у виду појединачних закључака. Ово је завршни део рада у коме се наводи само оно што је најбитније за предмет истраживања и добијене резултате истраживања. У њему се потврђује или одбацује главна хипотеза, могу се дати предлози за даља истраживања или практична корист од добијених резултата истраживања.

Литература. Како би рад био што потпунији и тачнији потребно је користити многобројну литературу. Наводе се референце само за радове који су коришћени. Редослед навођења литературе зависи од стила цитирања. Препорука је да се за биомедицинска истраживања користи Ванкуверски систем цитирања. При писању мастер рада потребно је користити најмање 50 библиографских јединица, од којих су већина истраживачки чланци и који нису старији од пет година. Наслов овог поглавља се не нумерише.

Прилози се дају у оригиналној форми у потпуности или у деловима. Овде се наводе документи, инструменти, обрасци, табеле, графикони или материјали који би оптерећивали текст, а коришћени су при изради мастер рада. Прилози се обележавају редним бројевима према редоследу појављивања у тексту. Наслов овог поглавља се не нумерише.

Биографија је документ у коме представљамо себе, своје знање и способности. Она треба да буде прегледна, читљива и са јасно наведеним подацима. У биографији се наводе: лични подаци, образовање, обуке, радно искуство и стечене вештине.

Изјава о ауторству потврђује да је предати мастер рад оригинално дело студента. Потписана изјава је саставни део мастер рада и прилаже се у раду после прилога.

УЛОГА МЕНТОРА

Ментор може бити наставник који реализује наставу на студијском програму мастер струковних студија Менаџмент у здравству.

Ментор има важну улогу у свим фазама израде мастер рада. Он усмерава студента да правилно изабере и формулише тему мастер рада, препоручује литературу за израду мастер рада, даје основне методолошке смернице, конципира структуру рада и помаже око техничке обраде рада.

Студент предаје завршну верзију мастер рада ментору. Ментор је дужан да у року од 30 дана прегледа рад и да студенту сугестије. Такође, ментор може да провери оригиналност рада путем апликације за утврђивање плагијатства.

Рад се сматра завршеним када студент добије сагласност ментора и тада приступа умножавању мастер рад.

ТЕХНИЧКО УПУТСТВО ЗА ИЗРАДУ МАСТЕР РАДА

Насловна страна мастер рада треба да има одређену форму. То је прва страна која се не нумерише. Насловна страна садржи: назив високошколске установе (у заглављу, центрирано, велика слова, Times New Roman, 14pt), наслов рада (на средини, центрирано, велика слова, Bold, Times New Roman, 16pt), назнаку мастер рада (испод наслова, центрирано, Times New Roman, 14pt), име и презиме студента (изнад наслова, центрирано, Times New Roman, 14pt), место и годину израде рада (доњи ред насловне стране, центрирано, Times New Roman, 14pt). Пример изгледа корица и прве насловне стране мастер рада дат је у Прилогу.

Садржај мастер рада приказује наслове поглавља и подпоглавља који су нумерисани. САДРЖАЈ се пише центрирано, великим словима, Times New Roman, Bold, 14pt. За креирање садржаја користи се функција References Table of Contents MicrosoftWord-a.

Обликовање текста. Текст се штампа једнострано, А4 формат, маргине горња и десна по 2 цм, а лева и доња по 2,5 цм. Рад садржи минимално 50 страна и пише се ћириличним писмом. Текст је поравнат са обе стране (justify), пише се Times New Roman, 12pt, а проред између редова је 1,5 lines (код фуснота – 1 lines). Свака страна, осим насловне, је нумерисана у средишњем доњем делу. За истицање текста користи се курзив (*Italic*), а за набрајање функција *Numbering* и *Bullets*.

Сви наслови првог реда морају бити написани истом величином слова, а поднаслови се пишу мањим словима. Поглавља увек почињу на новој страни. Пасуси су увучени удесно за један табуларни размак, а између параграфа нема прореда.

У тексту се скраћенице пишу у загради, после навођења њиховог пуног назива, а касније у тексту пише само скраћенивца без заграде. Пожељно је да листа скраћеница са објашњењем буде наведена на почетку рада.

Рад се пише у трећем лицу јединине или множине. Реченице треба да су јасне, кратке и недвосмислене. Између речи и после интерпункцијских знакова има једно празно словно место. Водити рачуна да после првог дела заграде и наводника, као и пре другог дела наводника и заграде нема празно словно место, а наводници се у српском језику пишу: „“. Када су у питању сложенице, цртица се пише заједно са речима.

Цитирање и парафразирање. Цитирање је дословно преузимање туђих речи од других аутора. Цитати се обележавају са знацима навода, а цитирана референца се налази у тексту и у попису литературе према одређеном стилу цитирања. Плагијатом се сматра свако преузимање туђег текста без навођења аутора.

Поред цитирања може се користити парафразирање, које подразумева препричавање текста аутора. Парафразирани део се не ставља под знаке навода и не означава бројем странице на којој се налази, али се обележава референцом.

За цитирање се користе Ванкуверски и Харвардски систем цитирања. Ванкуверски начин цитирања је нумерички. Референце су у загради обележене арапским бројевима по редоследу појављивања у тексту. Када се иста референца цитира више пута у тексту, она има исти број. У литератури се референце ређају по редоследу јављања у тексту.

Хардвардски начин цитирања подразумева да се на крају цитиране реченице у загради ставља презиме аутора, година издавања и број странице на којој се текст налази у оригиналу. У литератури се референце наводе по азбучном реду презимена аутора.

Слике, табеле и графикони. У склопу текста могу се приказивати слике, табеле и графикони.

Слике се постављају централно и треба да прате дати текст. Натпис слике се налази централно испод слике и садржи: редни број и назив, који се пише Times New Roman, 12pt, *Italic*. Када је слика преузета, онда се наводи цео извор. Могуће је извор навести и у фусноти. Пожељно је да слике буду доброг квалитета.

Табеле садрже податке приказане на прегледан начин. У тексту се позивамо на табеле, а дискусија табеле се налази изнад табеле. Табелу не треба делити на две стране. Све табеле су нумеришу арапским бројевима, имају наслов који се пише Times New Roman, 12pt, *Italic* изнад табеле. Ако је табела преузета, извор се цитира испод табеле. Због прегледности табеле пожељно је избегавати вертикалне линије. Испод табеле се ставља легенда где се објашњавају скраћенице дате у табели. У статистичким табелама сва поља морају бити попуњена, ако нема податка ставља се црта.

Графикони се нумеришу арапским редним бројевима, независно од табела, а реч гтафикон је написана *Italic*-ом . Сваки графикон има наслов који се пише испод графикона Times New Roman, 12pt. Текст у оквиру графикона треба да буде на српском језику, а дискусија графикона испод њега.

Литература. Попис референци (извора) у литератури зависи од изабраног начина цитирања.

Ванкуверски начин навођења литературе

1. Вуковић Д. Неједнакости у здрављу. У: Симић и сарадници. Социјална медицина. Београд: Медицински факултет, 2012.
2. Трипковић К, Младеновић Јанковић С. Фактори повезаности са гојазношћу школске деце у Београду. Здравствена заштита 2017; XLVI (3): 1–9.
3. Gontarev S, Kalac R. Association between Obesity and Socioeconomic Factors in Macedonian Children and Adolescents. *Advances in Life Sciences and Health* 2014; 1(1): 55–63.
4. Caetano de Souza MC. et al. Factors Associated with Obesity and Overweight in School- aged Children. *Text Context Nursing, Florianópolis*, 2014 Jul-Set; 23(3): 712–9. Доступно на: <http://dx.doi.org/10.1590/0104-07072014001740013> (Пристапљено: 1. децембра 2016).
5. Илић Б. Детерминанте гојазности деце предшколског узраста. Докторска дисертација. Универзитет у Крагујевцу: Факултет медицинских наука, 2014.

Харвардски начин навођења литературе

- Gontarev, S., Kalac, R. (2014). Association between Obesity and Socioeconomic Factors in Macedonian Children and Adolescents. *Advances in Life Sciences and Health*, 1(1): 55–63.
- Вуковић, Д. (2012). Неједнакости у здрављу. У: Симић и сарадници. *Социјална медицина*. Београд: Медицински факултет.
- Илић, Б. (2014). *Детерминанте гојазности деце предшколског узраста*. Докторска дисертација. Универзитет у Крагујевцу: Факултет медицинских наука.
- Трипковић, К., Младеновић Јанковић, С. (2017). Фактори повезаности са гојазношћу школске деце у Београду. *Здравствена заштита*, XLVI (3), 1–9.

ОДБРАНА МАСТЕР РАДА

Подношење документације за одбрану

Након извршене провере досијеа студента, студент подноси документацију за одбрану мастер рада, која обухвата: попуњену пријаву одбране мастер рада, попуњен образац ШВ 50, један примерак тврдо укориченог завршног рад и четири примерка у меком повезу, завршни рад у docx формату послати на маил адресу студентској служби, један примерак уплатнице као потврду Уплате одбране рада и индекс.

Одбрана мастер рада

Одбрана мастер рада је јавна и обавља се пред Комисијом за одбрану мастер рада. Одбрану мастер рада започиње председник Комисије који констатује да су сви законски услови испуњени и отвара усмену одбрану рада читањем биографских података кандидата, као и одлуке Наставно-стручног већа струковних студија о именовању чланова комисије. Затим, студент усмено презентује рад у временском трајању до 15 минута. Приликом излагања, наводи проблем и предмет истраживања, циљеве и задатке истраживања, начин истраживања, најважније резултате, допринос истраживања и могуће смернице за будућа истраживања. Након усменог излагања, студент одговара на постављена питања од стране чланова Комисије у вези са темом рада, чије одговоре заснива на емпиријским чињеницама.

Записник

О одбрани мастер рада води се записник, у који се уноси оцена и подаци о току испита. Оцена се уписује у индекс студента и испитну пријаву.

Диплома

Студент завршава студије успешном одбраном мастер рада и издаје му се Уверење о завршеном одговарајућем степену студија, док се не изради диплома.

ПРИЛОГ

ВИСОКА ЗДРАВСТВЕНА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА
„МЕДИКА“

Марија М. Марковић

**БЕЗБЕДНОСТ ПАЦИЈЕНАТА И НЕЖЕЉЕНИ ДОГАЂАЈИ
У ХОСПИТАЛНИМ УСЛОВИМА**

Мастер рад

Београд, 2021. година

ЛИТЕРАТУРА

1. Kundačina M, Bundur V. Akademsko pisanje. Užice: Učiteljski fakultet, 2007.
2. Lapčević M, Žigić D, Ivanković D. Metodologija naučnog istraživanja u primarnoj zdravstvenoj zaštiti. Beograd: AS, 2002.
3. Suzić N. Pravila pisanja naučnog rada: APA I DRUGI STANDARDI. Banja Luka: Panevropski univerzitet „APEIRON“, 2012.
4. Стојановић Јовановић Б. Водич кроз процедуре одобравања, израде и одбране мастер рада. Београд: Висока здравствена школа струковних студија Београд, 2020.
5. Vuković M., Štrbac N. Metodologija naučnih istraživanja. Univerzitet u Beogradu: Tehnički fakultet u Boru, 2019.

Наставно-стручно веће струковних студија Високе здравствене школе струковних студија Медика је на седници одржаној 07.03.2024. године, донело одлуку да се *Приручник за припрему, израду и одбрану мастер рада* прихвати као водич за израду завршног рада.